

Ljudmiljöcentrum vid Lunds universitet i samarbete med SLU Alnarp

TYSTA OMRÅDEN I SVERIGE

- om bullerfredning och hälsobefrämjande ljudlandskap

Medverkande: Erik Skärbäck, prof em, SLU Alnarp (moderator)
* Ulf Bohman, Guide till Tystnaden, Stockholm stad * Magnus Lindqvist, Boverket * Östen Axelsson, psykologiska inst, Sthlm
* Cristian Sjövind, Miljöförvaltn * Andreas Novak, WSP Akustik
*-AnnaMaria Pálsdóttir, SLU, Alnarp, * Karin Meyer, Göteborg,
* Gunnar Cerwén, SLU, Alnarp * Tore Mauseth, Oslo kommune,
* Ulf Winther Norsk forening mot støy, Oslo.

LUX, aula (nedre), Helgonavägen 3, Lund
Den 26 september 2017 10:15 - 16:00

www.ljudcentrum.lu.se

Tysta områden i Sverige

kunskap och erfarenheter idag för riktlinjer i framtiden

LUNDS
UNIVERSITET

Tysta områden i Sverige

**- om bullerfredning och hälsofrämjande
ljudlandskap**

26 september, 2017 10:00 - 16:00 i LUX aula, Helgonavägen 3 Lund

Tillgång till områden vi upplever som tysta blir allt viktigare i det moderna samhället, men vad är egentligen ett tyst område? Ljudmiljöcentrum samlar i samarbete med SLU i Alnarp upp erfarenheter och kunskaper från några av landets kommuner och ledande forskare. Under dagen diskuteras också riktlinjer, samordning och framtidsstrategier.

I dagens allt mer urbana och förtätade samhälle är det en utmaning att tillgodose behov av gröna och tysta miljöer. Bullriga städer kan innebära stimulans och kvaliteter, men tillgången till relativt tysta områden som erbjuder kontrast och lugn blir ännu viktigare i framtiden.

Det är därför angeläget att kartlägga och definiera befintliga "tysta områden" eller "bullerfria områden". Detta behövs för urbana såväl som rurala miljöer. På EU-nivå är medlemsstaterna sedan 2002 ålagda att kartlägga "quiet areas", och även utforma strategier för att upprätthålla dessa.

Detta symposium vill ge en överblick av läget i Sverige kring hantering av tysta områden. Hur ser erfarenheterna ut så här långt, vad kan kommuner lära av varandra, vilka problem kan dyka upp och vilka strategier kan utarbetas?

Studien "**Tysta områden i Sverige**" initierades av **Ljudmiljöcentrum** under våren 2017 för att kartlägga erfarenheter från tysta områden i olika kommuner och resultaten kommer att presenteras under dagen. Tillsammans med myndigheter och forskare ges tillfälle att diskutera utmaningar, potentialer, riktlinjer och vägar framåt. Exempel på frågor som berörs är: Vad är egentligen ett tyst område? Vilka verktyg finns för att i praktiken bullerfreda ett område? Vilka exempel finns? Hur skiljer sig behov av riktlinjer för urbana och rurala områden?

ABSTRACTS

Ulf Bohman:

Konsult som via arbete med ledarskapsutbildningar i fjällmiljö på 90-talet insåg att yttre och inre tystnad kan ha kraftfulla effekter. Startade projekt Guide till tystnaden, vilket 1998 blev till en EU-finansierad guidebok för Södra Årefjällen. Jobbade under ett antal år med andra projekt och återstartade sedan Guide till tystnaden 2013, nu med frågan: Går det att hitta tysta platser i storstadens närhet?

Tyst nära natur i storstaden - behov/bristvara?

Tystnad, ett stycke natur och möjlighet att för en stund bara vara, är detta den "uppkopplade" människans största behov? Går det att sälja tystnad? Kan vi finna tysta gröna platser i storstadens närhet? Hur identifierar vi tysta platser och vad kännetecknar dem? Projekt Guide till tystnaden har genomförts i Sollentuna kommun, Sundbybergs stad och Stockholms stad, med ambitionen att försöka svara på dessa frågor.

Östen Axelsson, miljöpsykologi, Stockholms universitet

Östen Axelsson är forskare i miljöpsykologi vid Stockholms universitet och har forskat om ljudlandskap och ljudmiljö kvalitet sedan 2001. Åren 2008 till 2017 var han sammankallande för den arbetsgrupp inom den internationella standardiseringsorganisationen som utvecklar den internationella standarden ISO 12913 om ljudlandskap. Hans forskning angränsar till arkitektur, stadsplanering och urban design, och handlar främst om hur ljudlandskap kan utformas och analyseras.

Tysta områden och ljudlandskap

Vad är "ljudlandskap" och hur kan detta begrepp tillämpas i arbetet med tysta områden? Den europeiska miljöbyrån publicerade sin vägledning för god praxis om tysta områden 2014, samma år som den internationella standardiseringsorganisationen (ISO) publicerade den första internationella standarden om ljudlandskap (ISO 12913-1). Vägledningen anger ljudlandskapsstudier som ett av fyra möjliga sätt för att arbeta med tysta områden. Presentationen ger svar om hur detta arbete kan utformas.

Gunnar Cerwén, SLU, Alnarp

Gunnar Cerwén är landskapsarkitekt och doktorand vid Institutionen för landskapsarkitektur, planering och förvaltning vid Sveriges Lantbruksuniversitet i Alnarp. I oktober disputerar han med sin avhandling som handlar om hur landskapsarkitekter kan jobba med ljudfrågor. Närmare bestämt handlar avhandlingen om att öka förståelsen för hur bullerhantering kan integreras som en kreativ fråga i designprocessen. Särskild tonvikt ligger på att utforska mötet mellan restaurativa rum och buller. Under 2017 har Gunnar Cerwén arbetat för ljudmiljöcentrums räkning med att kartlägga hur Sveriges kommuner arbetar med Tysta områden. Han driver också sidan <http://ljudplanering.se/>

Tysta områden i Sverige

Under våren 2017 tog ljudmiljöcentrum initiativ till ett projekt om Tysta områden i Sverige. Bakgrunden till studien var bland annat ett direktiv från EU och ett ökat intresse runt om i landet. Studien syftade till att samla upp erfarenheter, kunskaper och exempel kring hur Sveriges olika kommuner arbetat med frågan och bygger på ett utskick som gjordes till landets samtliga 290 kommuner. I presentationen används kartor över landets kommuner för att illustrera var och hur olika initiativ finns. De initiativ och publikationer som bedöms vara viktiga lyfts fram, och olika sätt att jobba med frågan berörs. Presentationen innehåller också generella iakttagelser och tankar kring vägar framåt.

Magnus Lindqvist, Boverket

Utredare på Boverket. Arbetar med alla förekommande ljud- och bullerfrågor samt hälsa och säkerhet i övrigt och andra planeringsfrågor kopplade till PBL. Har även kommunal erfarenhet, sedan lång tid anställd på deltid i Stockholms stad.

Hur kan man arbeta - överblick, underlag och exempel

En beskrivning av vad som hänt/händer inom området ljudkvalitet i rekreativmiljöer. Underlag som tagits fram i Sverige och internationellt. Exempel på hur man kan jobba med frågan.

Andreas Novak, WSP Akustik

TeknDr Andreas Novak arbetar som Teknik- och utvecklingschef på WSP Akustik samt är akustikexpert med inriktning mot byggnadsakustik, samhällsbuller och vibrationer i mark och byggnader. Han har över 28 års erfarenhet av arbete med akustik. Hans arbete omfattar såväl utredningar, mätningar, beräkningar som undervisning. Uppdragen omfattar akustiken i alla typer av byggnader såsom bostäder, kontor, butiker, vårdbyggnader och skolor.

Metodbeskrivningar för bullerkartläggningar och kartläggningar av bullerfria områden

Trafikbullerkartläggningar utförs enligt de Nordiska beräkningsmodellerna. Det finns dock olika beräkningsinställningar, valmöjligheter och beräkningsprogram, vilket innebär att två konsulter normalt kommer fram till lite olika resultat. Det är dock kvaliteten på indata som medför störst skillnad mellan två kartläggningar. För att harmonisera och kvalitetssäkra bullerkartläggningar har en metodbeskrivning tagits fram, på uppdrag av Centrum för arbets- och miljömedicin vid Stockholm läns landsting. En metodbeskrivning har också tagits fram för kartläggning av bullerfria områden.

Cristian Sjövind, Malmö stad

Cristian har mångårig erfarenhet inom ljudmiljöområdet och har ett stort intresse av hållbarhet och ledarskap. Under drygt 10 år har Cristian arbetat som konsult och nyligen började han som enhetschef på Malmö Stad.

Hållbar ljudmiljö i Malmö stad

Ljud i samhället förknippas mer eller mindre uteslutande med buller. Cristian lyfter blicken och ger sin och Malmö stads syn på en hållbar utveckling av vår ljudmiljö inte minst utifrån sociala perspektiv.

Karin Meyer, Göteborgsregionens kommunalförbund.

Karin är miljöutredare på miljöförvaltningen i Göteborgs stad och projektledare på Göteborgsregionens kommunalförbund. Hon var samordnade då kartläggningen av regionens tysta områden gjordes. Karin är biolog och har gedigen erfarenhet av strategisk samhällsplanering med hållbarhetsfokus. Hon har arbetat med friluftsliv och naturvård i flera kommuner, både genom att utarbeta naturvårds- och friluftsplåner, bilda naturreservat och med förvaltning. På GR har Karin även arbetat med grönstruktur och ekosystemtjänster och varit projektledare för projektet "Delsjön - Härskogenkilen – upplevelsevärden och biologisk mångfald i en av Göteborgsregionens gröna kilar".

Tysta områden i Göteborgsregionen

I Göteborgsregionen finns det flera stora tysta områden. Samtidigt är stora delar av de attraktiva friluftsområdena påverkade av olika bullerkällor. En kartläggning av bullerpåverkan i natur och grönområden inom Göteborgsregionens 13 kommuner har genomförts. Kunskapen om var de tysta områdena finns är ett viktigt underlag för samhällsplaneringen i stort och i det regionala miljömålsarbetet.

Tore Mauseth, Oslo kommun

Mauseth har mange års erfaring fra trafik- og arealplanlegging i Oslo. Han har deltatt i kommunens to omganger med bullerkartlegging og handlingsplan enligt EU-direktiver. Han var involvert i arbeidet for å bestemme Oslos 14 tyste områder for ti år sedan. Mauseth gir også råd og veiledning om håndtering av buller i små og store planer og byggesaker i sitt jobb innen Plan- og bygningsverket i Oslo kommun.

Tio år med tyste områder i Oslo kommun

Oslos tyste områder ble formelt sikret i stadens kommunale plan i 2015. Oslo kommer nå til å kartlegge og bestemme et nytt tyst område. Vad er gjort, vilka erfaringer har dragits och hur ser vägen framåt ut?

Ulf Winther, generalsekretær, Norsk forening mot støy (buller)

Norsk forening mot støy etablert i 1963 av bl.a LO, Norges Industri, og Helsedirektoratet. Ulf har ledet organisasjonen fra 2015, fra 2011 leder av arbeidet med trafikkstøy. Har arbeidet med infrastruktur og samfunnsinformasjon i 40 år. Informasjonssjef i Statens vegvesen Vegdirektoratet fra 1978, deretter mangeårig konsultvirksomhet med bl.a flere departement, statsetater og kommuner på kundelisten. Lobbyingrådgiver ved lansering og etablering av Norges (og den gang Europas) første bompengering i Bergen.

Effektiv bullerbekämpfung och utveckling av tyste områden kräver samarbete med en aktiv opinion

Sedan Norges nationella handlingsplan mot buller beslutats 2007, har det politiska engagemanget för att reducera buller och främja goda, hälsosamma ljudmiljöer minimerats och försvunnit bakom klimatutmaningen. Med några få undantag har bullret osynliggjorts i politiken. Den Norske föreningen mot buller har identifierat problem och arbetar strategiskt för att lyfta fram buller temat i samhällsdebatten och offentliga beslut. I tillägg till detta hanterar föreningen ca 1200 bullerfrågor för Norges befolkning varje år.

PROGRAM

(moderator: Erik Skärbäck, prof.em.SLU, Alnarp)

10:00	Kaffe/Té	
10:15	Introduktion	Erik Skärbäck & Frans Mossberg
10:25	Ulf Bohman	Tyst nära natur i storstaden – behov/bristvara
11:00	Östen Axelsson	Tysta områden och ljudlandskap
11:30	Gunnar Cerwén	Tysta områden i Sverige - studie
12:00	LUNCH	
12:45	Magnus Lindqvist	Hur man kan arbeta – överblick, underlag & exempel
13:15	AnnaMaria Pálsdottir	Naturens läkande förmåga
13:45	Andreas Novak	Metodbeskrivningar och bullerkartläggningar och kartläggningar av bullerfria områden
14:00	FIKA	
14:20	Cristian Sjövind	Hållbar ljudmiljö i Malmö stad
14:40	Karin Meyer	Tysta områden i Göteborgsregionen
15:05	Tore Mauseth	Tio år med tysta områden i Norge
15:20	Ulf Winther	Effektiv bullerbekjempning og utvikling av tysta områder trenger samarbeid
15:30	Sammanfattande diskussion	
16:00	Avslutning	

